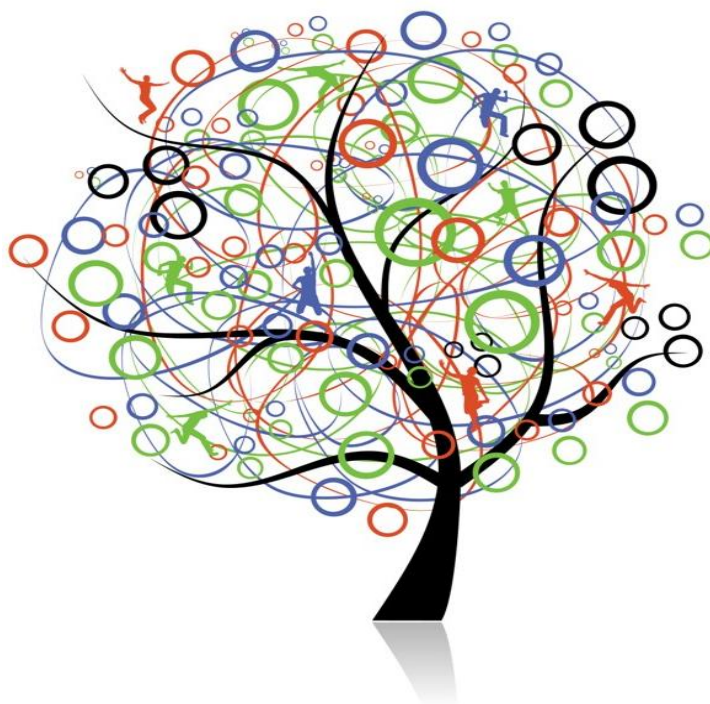

PARTNERSKAPET – TILL STÖD FÖR KUNSKAPSSTYRNING INOM SOCIALTJÄNSTEN

Verksamhetsberättelse för 2024

Innehåll

Partnerskapet – till stöd för kunskapsstyrning inom socialtjänsten	1
Innehåll	2
Verksamhetsberättelse 2024	3
1 Sammanfattning	4
Samverkanspiloter som avslutats under året	4
Pågående prioriterade samverkansområden	5
Omvärldsbevakning	5
2 Om Partnerskapet	6
Vision	6
Bakgrund	6
Parterna	8
3 Mål 2024	9
Måluppfyllelse	9
4 Arbetsätt	12
5 Samverkanspiloter	14
SAMVERKANSPILOT TIDIGT STÖD INOM EKONOMISKT BISTÅND OCH MISSBRUK.....	14
SAMVERKANSPILOT STÖD FÖR IMPLEMENTERING AV KUNSKAPSSTÖD MED REKOMMENDERADE INSATSER FÖR ATT MOTVERKA FORTSATT NORMBRYTANDE BETEENDE OCH ÅTERFALL I BROTT HOS BARN OCH UNGA.....	16
6 Prioriterade samverkansområden	19
STÖD TILL INDIVIDBASERAD SYSTEMATISK UPPFÖLJNING	19
PRIORITERAT SAMVERKANSMOMRÅDE – KOMMUNALT FINANSIERAD HÄLSO- OCH SJUKVÅRD .	21
7 Inriktning och planering 2025	23
Möten 2025.....	23
Arbete i samverkanspiloter 2025	23
Prioriterade samverkansområden 2025	23
Lokala behov 2025	23
8 Tidigare arbete	25
Avslutade samverkanspiloter.....	25

Verksamhetsberättelse 2024

Styrgruppen för Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten avger härmed följande berättelse över Partnerskapets verksamhet under perioden 1 januari 2024–31 december 2024.

Styrgruppen består av följande personer:

Representant för det nationella nätverket för regionala samverkans- och stödstrukturer, RSS:

- Emelie Printz, strategisk samordnare, Social välfärd Gävleborg

Representant för Socialstyrelsen:

- Sabina Orstam, avdelningschef, Avdelningen för Kunskapsstyrning för socialtjänsten

Representant för Sveriges kommuner och regioner, SKR:

- Mari Forslund, sektionschef, Sektionen för kunskapsstyrning socialtjänst, Avdelningen för socialtjänst, utbildning och arbetsmarknad

Styrgruppen fastställer verksamhetsberättelsen genom beslut på ordinarie stygruppsmöte.

1 Sammanfattning

Under 2024 har målet varit att fortsätta att i samverkan identifiera behov, initiera och driva utvecklingsarbete på områden som parterna prioriterat samt att stödja de utvecklingsarbeten som pågår i Partnerskapet.

Arbetet under året har skett i fyra parallella spår:

- 1) Dialogmöten: Två möten med parterna (RSS, Socialstyrelsen och SKR) där fokus varit: i) information om pågående arbete i samverkan och dialog om utveckling av arbetssätt för Partnerskapet samt dialog om Partnerskapets roll i omställningen till ny socialtjänstlag, ii) årsmötet för att planera inriktning och verksamhet 2025.
- 2) Samverkanspiloter: Arbete i så kallade samverkanspiloter där vi undersöker möjligheter att lösa de behov/problem som identifierats och tagits emot i Partnerskapet.
- 3) Prioriterade samverkansområden: Arbete i gemensamma utvecklingsprojekt som prioriterats långsiktigt av parterna.
- 4) Lokala behov av kunskap: En modell för att på ett systematiskt och transparent sätt identifiera kommunernas behov av kunskap

Samverkanspiloter som avslutats under året

Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen, SBU och SKR för att skapa mer kunskap om hur olika former av tidigare insatser kan användas inom myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruk.

Stöd för implementering av kunskapsstöd med rekommenderade insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen och SKR i syfte att förbättra förutsättningar för att implementera det kunskapsstöd med rekommendationer som är framtaget av Socialstyrelsen "Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6–17 år". 13 RSS har tillsammans med 61 kommuner medverkat i samverkanspiloten och tagit del av olika aktiviteter. Under året har ett lärandeseminarium samt en spridningskonferens genomförts.

Pågående prioriterade samverkansområden

Individbaserad systematisk uppföljning

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att utveckla utformningen av det nationella stödet, för att stärka den regionala nivåns förmåga att stödja den lokala nivåns kapacitet, att med individbaserad systematisk uppföljning utveckla sin verksamhet.

Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att stödja att det nationella stödet till kommunalt finansierad hälso- och sjukvård utgår från behov och förutsättningar i verksamheterna, främjar en effektiv resursanvändning och en god vård för patienterna i kommunalt finansierad hälso- och sjukvård.

Omvärldsbevakning

Under året har SKR och Socialstyrelsen haft kontakt med Myndigheten för Vård och omsorgsanalys (MYVA). Myndigheten har startat ett egeninitierat uppdrag som handlar om att öka kunskapen om vad som krävs för en mer ändamålsenlig kunskapsstyrning inom socialtjänsten. SKR och Socialstyrelsen kommer att fortsätta dialogen med MYVA och följa frågan tillsammans med övriga Partnerskapet samt bidra där det är möjligt.

2 Om Partnerskapet

Vision

Genom samverkan, dialog och samordning av initiativ bidrar Partnerskapet till behovsanpassad kunskapsutveckling och stöd för implementering så att bästa tillgängliga kunskap används.

Bakgrund

Enligt regeringens och SKR:s överenskommelse för år 2016 skulle SKR, Socialstyrelsen och de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) i samverkan med andra centrala aktörer ta fram en modell för att säkerställa långsiktig samverkan mellan olika aktörer på olika samhällsnivåer. Aktörerna har olika ansvar med samma mål att bidra till kunskapsutveckling och stöd för evidensbaserad praktik i socialtjänsten. Gemensamt föreslog parterna ett arbete i form av ett Partnerskap – "Partnerskapet för samverkan mellan nationell nivå och de regionala samverkans- och stödstrukturerna till stöd för kunskapsutveckling i socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård". Under 2019 fattade styrgruppen beslut om att förtydliga Partnerskapets inriktning mot socialtjänsten – "Partnerskapet för stöd till kunskapsstyrning inom socialtjänsten".

I planen för överenskommelsen listades följande uppgifter för Partnerskapet:

- 1) Samråda om socialtjänstens behov av kunskapsutveckling utifrån de dialoger som skett mellan Rådet för styrning med kunskap och Huvudmannagruppen samt i Nationella samverkansgruppen för kunskapsstyrning i socialtjänsten (NSK-S).
- 2) Utifrån ovanstående skapa en samlad bild av behovet av kunskapsutveckling.
- 3) Tydliggöra vilken befintlig kunskap som finns att förmedla från nationell nivå utifrån ovanstående behov.
- 4) Analysera och diskutera hur olika delar av den önskade kunskapsutvecklingen (gapet mellan den kunskap som finns och används och önskat läge) hanteras bäst: lokalt, regionalt eller nationellt och av vilken nationell aktör.
- 5) Initiera och genomföra gemensamma utvecklingsarbeten i olika former.
- 6) Vara en mottagare för lovande exempel på lokal kunskapsutveckling.
- 7) Kommunicera Partnerskapets arbete och resultatet av det.
- 8) Genomföra uppföljning av Partnerskapets aktiviteter och resultat av dem.

Ytterligare en punkt har tillkommit på initiativ från styrgruppen under 2018:

- 9) Att samverka med nationellt system för kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård

Partnerskapet arbetar på flera olika sätt för att lösa dessa uppgifter, var för sig och tillsammans. Utifrån uppgifterna ovan arbetar vi på följande sätt: Vi samråder om behov genom att föreslå och diskutera nya områden för Samverkanspiloter där vi tillsätter strategiska och/eller operativa arbetsgrupper (punkt 1). I samverkanspiloten arbetar man sedan med att skapa en samlad bild av behovet (punkt 2) genom att göra en gedigen problemanalys samt att därefter göra en gapanalys (punkt 3) för att identifiera vilken kunskap som redan finns i relation till behovet. Den strategiska gruppen som leder arbetet i samverkanspiloten stämmer sedan av med alla parter på ett dialogmöte där man föreslår och diskuterar hur arbetet bör bedrivas framåt (punkt 4). Om samverkan framåt bedöms som fortsatt viktigt för att lösa problemet initieras ett gemensamt utvecklingsarbete som ett prioriterat samverkansområde (punkt 5).

Det finns också möjlighet att som part i Partnerskapet föreslå att undersöka förutsättningar för nationell spridning av ett lokalt framtaget arbetssätt eller en metod (punkt 6). Även i detta fall tillsätts en samverkanspilot och en strategisk grupp för att undersöka behovet av detta samt vilka förutsättningar som finns för att genomföra och sedan också förvalta detta nationellt. Vid behov tillsätter den strategiska gruppen en eller flera operativa grupper för att genomföra aktiviteter.

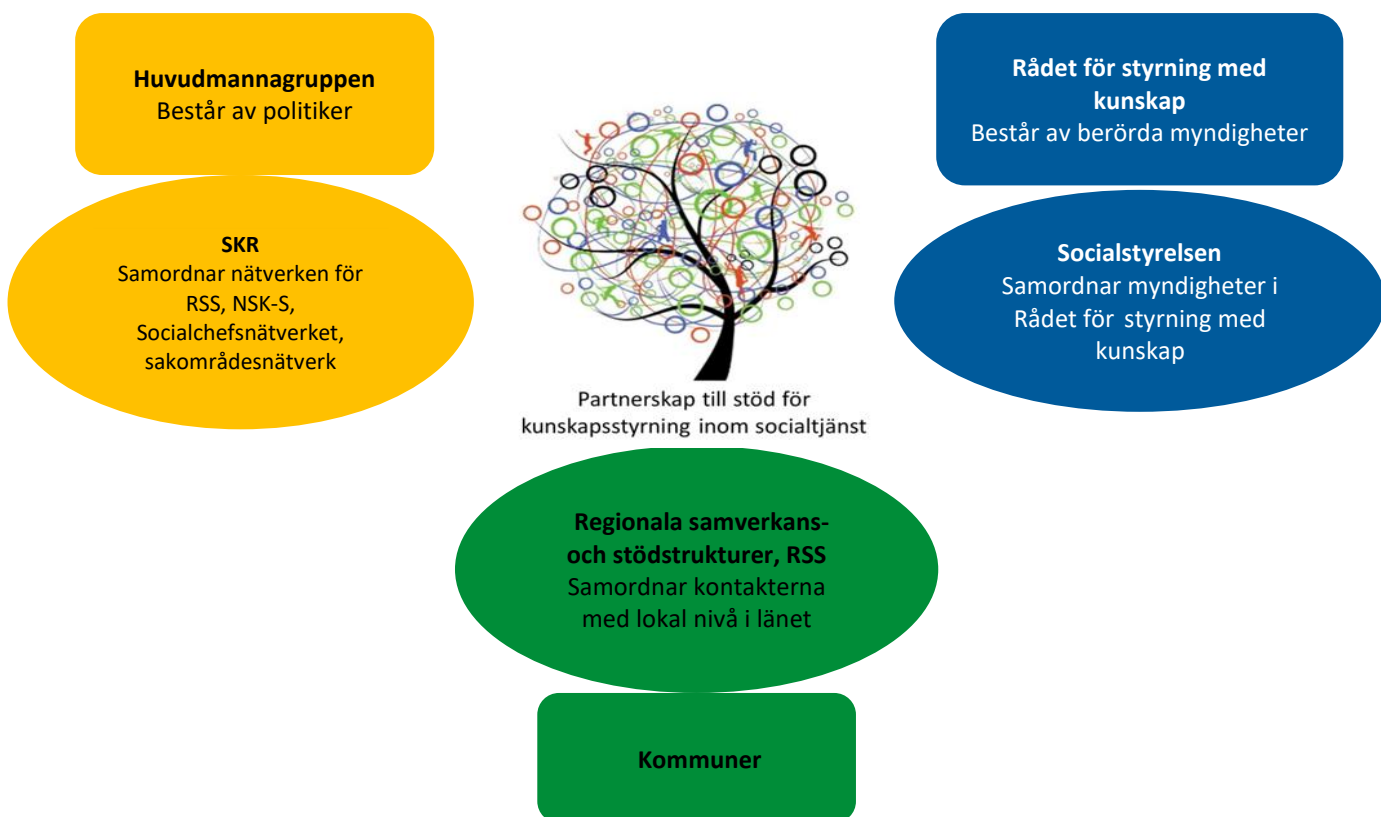
Arbetet i samverkanspiloter som beskrivs senare illustrerar olika sätt att närma sig dessa uppgifter där vi prövar att arbeta och efter hand analyserar vilka processer som är framgångsrika.

Kunskapsguiden är den främsta kommunikationskanalen för att sprida resultatet av Partnerskapets aktiviteter (punkt 7). Där finns också information om Partnerskapet och kontaktuppgifter till alla parter.

Under 2024 har samverkan skett med Regionernas System för Kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård främst inom ramen för det prioriterade samverkansområdet "Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård" samt genom samverkan med företrädare för kansliet för Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård (punkt 9).

Parterna

De parter som ingår i Partnerskapet är de Regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS), Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt Socialstyrelsen (SoS). För Partnerskapets aktiviteter och dialoger samordnar varje RSS sitt läns kommuner, SKR samordnar flera nätverk med experter i sakfrågor på nationell nivå samt Huvudmannagruppen och SoS samordnar de andra myndigheterna i Rådet för styrning med kunskap.

3 Mål 2024

1. Att Partnerskapets arbete kommer till nytta i kommunerna genom att:
 - a. Dialogmöten uppfattas som relevanta
 - b. Resultatet av Partnerskapets arbete synliggörs och kommer till nytta för parterna och invånarna
 - c. Relevant samverkan sker med Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård inom relevanta områden och dialog med Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården
2. Att relevanta aktörer ingår och bidrar i Partnerskapet genom att:
 - a. Halland under året meddelar att de vill ingå i Partnerskapet – genom att RSS signerar ett styr- och ledningsdokument
 - b. De parter som idag undertecknat överenskommelsen fortsatt ingår

Måluppfyllelse

1. Att Partnerskapets arbete kommer till nytta i kommunerna genom att:
 - a. Dialogmöten upplevs som relevanta: Partnerskapet har haft två möten under året som båda utifrån återkoppling har upplevts relevanta av deltagare på mötet.
 - b. Resultatet av Partnerskapets arbete synliggörs och kommer till nytta för parterna och invånarna: Partnerskapet har en sida på Kunskapsguiden som är uppdaterad med information om Partnerskapet samt det arbete som sker i samverkan. Kommunikationsmaterial tas fram som ett stöd till alla representanter som kan använda detta för att återföra dialoger och resultat till sina hemorganisationer. Under året har en informationsfilm tagits fram som beskriver modellen Lokala behov av kunskap och hur myndigheterna har omhändertagit de behov som den lokala nivån har identifierat inom funktionshinderområdet. Filmen finns att ta del av på SKR:s hemsida i en textad version. Modellen syftar till att identifiera lokala behov av kunskap och blir ett stöd för myndigheterna att utgå från lokala behov i framtagande av nationella kunskapsstöd. I och med detta bedöms kommunerna få stöd i sitt arbete som i förlängningen kommer till nytta för kommunens invånare.
 - c. Relevant samverkan sker med Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård inom aktuella områden och dialog med Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården. Under året har kanslierna för Partnerskapet diskuterat samverkan i frågan om våld i nära relationer och hur socialtjänst och hälso- och sjukvård med hjälp av kunskapsstyrningen kan stötta upptäckt av personer som utsätts för våld i

nära relation. Under året har det beslutats att SKR: ansvariga funktion för kommunernas medverkan i nationellt sammanhållet system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård kan adjungeras in i den strategiska gruppen för det prioriterade samverkansområdet, Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård, för att bidra i frågan om hur kunskapsstöd framtagna inom systemet kan komma till nytta för kommunerna.

Måluppfyllelse: Målet är uppfyllt, men fortsatt aktuellt.

2. Att relevanta aktörer ingår och bidrar i Partnerskapet genom att:
 - a. Halland under året meddelar att de vill ingå i Partnerskapet – genom att RSS signerar ett styr- och ledningsdokument: Halland har inte under året meddelat att de vill ingå i Partnerskapet. SKR har under året fått en ny kontakt i Halland och har påbörjat en dialog om länets utveckling av sin i nuläget nerlagda RSS samt vilket stöd SKR kan bidra med.
 - b. De parter som idag undertecknat överenskommelsen fortsatt ingår: Befintliga parter ingår fortsatt. I december 2024 finns 25 undertecknade styr- och ledningsdokument.

Följande har undertecknat:

- Kommunal utveckling Region Jönköpings län
- Regionalt stöd socialtjänst och vård, Sörmland
- Region Västerbotten, enheten för näringsliv och samhällsbyggnad
- Enheten för hälsa och välfärd Region Dalarna
- Östergötlands Kommuner
- Fyrbodals kommunalförbund
- Skaraborgs kommunalförbund
- Göteborgsregionens kommunalförbund GR
- Region Jämtland/Härjedalen
- Socialtjänstens samverkans- och stödstruktur Kommunförbundet Västernorrland
- Boråsregionen
- Skånes kommunalförbund
- Sveriges kommuner och regioner, avdelningen för vård och omsorg
- Socialstyrelsen, avdelningen Kunskapsstyrning för socialtjänsten
- Region Kronoberg
- Region Värmland
- Region Örebro län
- Norrbottens kommuner
- Region Gotland
- Regionförbundet i Kalmar län

- Region Västmanland
- Stockholms regionala samverkans- och stödstrukturer
- Region Gävleborg
- Region Uppsala
- Blekinge län

Följande län har inte svarat om de avser att underteckna:

- Region Halland

Partnerskapet har också etablerat samarbete med relevanta myndigheter, som samordnas av Socialstyrelsen genom Rådet för styrning med kunskap. Dessa myndigheter medverkar och bidrar på samma villkor som parterna, men har inte tillfrågats om att skriva under styr- och ledningsdokument.

Nationella myndigheter som medverkar, förutom Socialstyrelsen:

- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)
- Folkhälsomyndigheten (Fhm)
- E-hälsomyndigheten (Ehm)
- Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)
- Myndigheten för familjerätt och föräldrastöd (MFoF)

Måluppfyllelse: Målet är inte uppfyllt.

Partnerskapet organiserar samverkan mellan många stora organisationer vilket gör detta till ett mål som ständigt blir aktuellt. Kansliet för Partnerskapet som består av medarbetare från SKR och Socialstyrelsen arbetar kontinuerligt med förankring på olika sätt:

- Kansliet har introduktioner med nya representanter och finns till hands vid behov för interna dialoger hos parterna.
- En särskild arbetsgrupp för myndighetsrepresentanter träffas regelbundet för att föra dialoger inför Partnerskapets möten.
- För att få ännu mer lokal förankring har Partnerskapet knutit till sig en grupp med representanter från lokal nivå (socialchefer) som i Partnerskapet representerar kommungruppen i Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning i socialtjänsten. Arbetsgruppen och kansliet ansvarar tillsammans för att återföra Partnerskapets dialoger och resultat till nätverket.
- Kommunikationsmaterial tas fram som ett stöd till alla representanter som kan använda detta för att återföra dialoger och resultat till sina hemorganisationer.

4 Arbetsätt

Nedan beskrivs de arbetsätt som finns inom Partnerskapet.

Dialog – för att identifiera och prioritera behov

I planen som togs fram för arbetet med Partnerskapet (Samverkansmodell för långsiktig kunskapsutveckling), samt i styr- och ledningsdokumentet för Partnerskapet föreslås att Partnerskapets parter ska träffas tre gånger per år och att ett av dessa möten ska vara ett årsmöte. På årsmötet 2019 beslutades att istället ses två gånger per år, men att istället ha längre möten vid dessa tillfällen. På årsmötet 2019 beslutades också att testa en ny form för erfarenhetsutbyte och lärande i form av kunskapsseminarium.

Inför varje dialogmöte finns möjlighet att ge förslag på nya områden där man identifierat behov av samverkan inom Partnerskapet. Alla parter kan lyfta in nya frågor. Mötena består av representanter för alla tre parter. Under 2024 har följande möten genomförts: 21/3 samt 24/10, vilket också var årsmötet. På dialogmötet under våren skedde också en dialog om vad Partnerskapets roll skulle kunna vara i omställning till ny socialtjänstlag.

Samverkanspiloter och prioriterade samverkansområden

Samverkanspilot:

En samverkanspilot i Partnerskapet startas när ett någon av parterna lyft in ett behov eller en fråga på ett område som parterna vill samlas kring. Som stöd för arbetet i samverkan finns en processbeskrivning.

Samverkanspiloten ska resultera i förslag på utvecklingsinsatser samt svar på om det krävs fortsatt samverkan eller samordning inom ramen för Partnerskapet.

Prioriterat samverkansområde:

När en samverkanspilot visar att det finns ett fortsatt behov av samverkan eller samordning samt lämnar förslag på utvecklingsinsatser som Partnerskapet godkänner blir det ett prioriterat samverkansområde. Det betyder att Partnerskapet kommer att prioritera området långsiktigt.

Modell för att identifiera lokala behov av kunskap

Modell för att identifiera lokala behov av kunskap är ytterligare ett sätt att omhänderta de uppgifter som beskrevs i planen för arbetet i Partnerskapet (samråda om socialtjänstens behov, skapa en samlad bild, tydliggöra befintlig kunskap samt analysera vilken aktör som bäst omhändertar behovet). Modellen syftar till att identifiera lokala behov av kunskap i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården så att nya, reviderade eller mer anpassade kunskapsstöd kan

tas fram. Målsättningen är att identifierade behov ska vara väl grundade i de utmaningar som socialtjänstens verksamheter har och att de behov som sammanställs är behov som lokal och regional nivå inte själva kan omhänderta. Modellen är utvecklad för att på ett mer systematiskt och transparent sätt synliggöra verksamhetens behov av kunskapsstöd och skapar möjlighet till strukturerad dialog med nationella aktörer. Det är på så vis en nationell modell med ett "bottom up" perspektiv.

Modellen har tagits fram på uppdrag samt testats av Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning (NSK-S). Under år 2023 beslutades det att införliva modellen inom ramen för Partnerskapet där samtliga aktörer som har roller i modellen finns representerade.

Under året återrapporterade myndigheterna resultatet av de identifierade behov som framkommit inom funktionshinderområdet, av 16 identifierade behov har 11 omhändertagits av myndigheterna. Under året identifiering av behov genomförts inom barn- och unga området och 13 identifierade behov har lämnats över till myndigheterna. Under året har även socialcheferna i NSK-S valt ett nytt område att starta igång att identifiera, vilket blev skadligt bruk och beroende.

5 Samverkanspiloter

Under 2024 har arbete i Samverkanspiloter bedrivits inom följande områden:

- Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk
- En spridnings- och kunskapshöjande insats av Socialstyrelsens kunskapsstöd med rekommendationer om insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga

Båda samverkanspiloterna avslutades under året. Nedan följer en sammanfattning av arbetet:

SAMVERKANSPILOT TIDIGT STÖD INOM EKONOMISKT BISTÅND OCH MISSBRUK

Bakgrund/problembeskrivning:

Socialtjänstens chefer i Stockholm uppmärksammade behovet av att ha bättre kunskap om verksamma arbetsätt i förebyggande arbete/tidigt stöd. De insatser som ges är oftast gjorda för problem som redan har uppstått och inte som förebyggande/tidiga, vilket avspeglas i sig i de kunskapsstöd som finns.

Av delbetänkandet "Ju förr desto bättre" (SoU 2018:32) framgår att "en socialtjänst som förhindrar eller motverkar sociala problem och social utestängning innebär något mer än att socialtjänsten erbjuder enstaka förebyggande insatser. I stället handlar det om att utveckla ett nytt arbetsätt och om att integrera ett förebyggande perspektiv."

Samverkanspiloten har pågått sedan 2019. Följande aktiviteter har genomförts inom ramen för arbetet:

Skriftliga sammanställningar av befintlig kunskap om verksamma arbetsätt:

- Rapport i tre delar som beskriver erfarenheter från verksamheter om arbetsätt/metoder för tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd respektive missbruk publicerades av Stockholm stad 2020
- En systematisk översikt på forskning om tidiga insatser för ekonomiskt bistånd publicerades av Göteborgsregionen i februari 2022
- Utifrån SBU:s översikter om missbruk och beroende ombads myndigheten att synliggöra insatser och kärnkomponenter för tidiga insatser om missbruk.

Utifrån dessa sammanställningar beslutade Partnerskapet att utveckla samverkanspiloten enligt nedan:

Syfte:

Syftet med i samverkanspiloten "Tidigt stöd" är att skapa mer kunskap om hur olika former av tidiga insatser kan användas inom myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruk.

Mål:

Målet med samverkanspiloten är att beslutsfattare inom socialtjänsten ska få stöd att utveckla verksamheten från specialiserade insatser till mer tidigt stöd. Detta gjordes genom att i mindre skala pröva olika arbetssätt i några verksamheter för att öka den gemensamma kunskapen om hur arbetssätt/ kärnkomponenter utifrån ovanstående sammanställningar fungerar i praktiken inom ekonomiskt bistånd respektive missbruk. Strukturen för lärandet består av individbaserad systematisk uppföljning och genombrottsmodellen.

Arbetssätten prövas och erfarenheterna dokumenteras lokalt men på ett likartat sätt i alla projekten. Det sker genom systematisk dokumentation både lokalt och på gemensamma nationella lärandeseminarier. På det sättet kan lärandet bli användbart för verksamheter, för RSS och nationellt.

EBP:s tre delar används

1. en liten kärna av kunskap
2. flera socialarbetares reflektioner om hur stegen används och tas emot,
3. brukarperspektivet: brukare deltar genom att deras önskemål efterfrågas samt deras erfarenheter av stegen.

I den strategiska gruppen ingick:

- SKR
- Socialstyrelsen
- Göteborgsregionen
- SBU

I den operativa gruppen ingick:

- Göteborgsregionen via FoU i Väst med kommunerna Kungälv och Härryda
- RSS Fyrbodalen med kommunerna Munkedal och Lysekil

Genomförda aktiviteter 2024:

År 2024 har varit ett avslutande år där det arbete som genomförts under 2023 har kommunicerats. Det slutseminarium som genomfördes i slutet av 2023 beskrev projektet som helhet, beskrivning verksamheternas genomförda arbete, en paneldiskussion om erfarenheter av en nationell pilot med kunskapsstöd som ligger till grund för verksamhetsförändringar. På Kunskapsguiden.se finns slutseminariet att ta del av textat och syntolkat.

SAMVERKANSPILLOT STÖD FÖR IMPLEMENTERING AV KUNSKAPSSTÖD MED REKOMMENDERADE INSATSER FÖR ATT MOTVERKA FORTSATT NORMBRYTANDE BETEENDE OCH ÅTERFALL I BROTT HOS BARN OCH UNGA

Bakgrund

Socialstyrelsen har tagit fram kunskapsstödet *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år*, som publicerades av Socialstyrelsen i slutet av 2021.

Kunskapsstödet innehåller kunskap och praktiskt stöd i arbetet med att välja, planera och följa upp insatser i enskilda ärenden. Dessutom innehåller kunskapsstödet sex stycken nationella rekommendationer av insatser för socialtjänstens arbete med målgruppen. De rekommenderade insatserna exemplifieras med ett antal namngivna metoder.

Under arbetet med kunskapsstödet framkom ett tydligt behov om stöd för implementering. Huvudmannagruppen, som består av politiska företrädare från kommun och region, hade identifierat området som är aktuellt i kunskapsstödet som viktigt och prioriterat samt att kommunerna får stöd att använda den kunskap som finns.

Mot denna bakgrund tog Socialstyrelsen, SKR och RSS under 2022 initiativ till en samverkanspilot inom ramen för Partnerskapet.

Efter att ett erbjudande gick ut till alla kommuner, via RSS, deltog slutligen 65 kommuner (inklusive 12 st stadsdelsförvaltningar) i 14 län i samverkanspiloten i sin helhet.

Under 2023 genomfördes därefter ett antal aktiviteter för de kommunerna som deltog i samverkanspiloten samt de regionalt samordnande funktionerna.

Mål och syfte med samverkanspiloten

Målet med samverkanpiloten har varit att fler barn ska kunna erbjudas vetenskapligt utvärderade insatser med påvisat gynnsamma effekter avseende minskat normbrytande beteende och kriminalitet.

Syftet med samverkanspiloten har varit att förbättra förutsättningarna för kommunerna att kunna implementera och använda kunskapen i kunskapsstödet i praktiken samt på sikt någon eller några av de rekommenderade insatserna.

Ytterligare ett syfte har varit att följa upp och ta med sig erfarenheter gällande samverkanspilotens process och genomförande, för att på så vis kunna utveckla arbetet framöver gällande stöd till implementering av kunskapsstöd.

Aktiviteter 2024:

Under 2024 har ett visst efterarbete genomförts.

Den operativa gruppen har haft tre gemensamma möten, och den strategiska gruppen har haft fyra möten. Mötena har använts till planering av aktiviteter i efterarbetet under 2024 samt för planering av eventuellt fortsatt stöd för implementering av kunskapsstödet.

Den 16 april genomfördes ett lärandeseminarium på plats i Stockholm under en heldag. De regionala samordnarna och en representant från varje kommun som deltog i samverkanspiloten var inbjudna, utöver personal från Socialstyrelsen och SKR. I slutändan deltog 75 personer, varav representanter från 34 kommuner eller stadsdelsförvaltningar samt regionala samordnar från 13 län.

Syftet med seminariet var att sammanfatta och landa i erfarenheterna från arbetet med samverkanspiloten samt titta framåt och se hur ett fortsatt arbete med stöd för implementering av kunskapsstödet skulle kunna se ut. Seminariet innehöll en presentation av samverkanspilotens slutrapport samt presentationer av lokala och regionala kontaktpersoner som exemplifierade hur arbetet under året hade lagts upp och fungerat i praktiken. Dessutom genomfördes gruppdiskussion om hur behoven ser ut lokalt och regionalt av fortsatt stöd kring implementering. Dagen avslutades med en diskussion tillsammans med en panel av chefer från Socialstyrelsen och SKR.

I juni publicerades samverkanspilotens slutrapport. I samma månad publicerades på Kunskapsguiden olika former av material som stöd för implementering av kunskapsstödet. Stödet bygger på de material som togs fram under samverkanspiloten, exempelvis inspelningar, stödmaterial, ppt-material mm och finns nu tillgängligt för alla kommuner i landet.

Den 24 september genomfördes en heldags spridningskonferens, där den primära målgruppen var personal inom socialtjänsten, från alla kommuner, som arbetar med barn och ungdomar med normbrytande beteende eller i kriminalitet. Syftet var att sprida det stöd för implementering av kunskapsstödet som sedan i juni fanns tillgängligt på Kunskapsguiden. Förutom presentationer av Socialstyrelsen och SKR bestod konferensen lokala exempel från arbeten på temat i olika kommuner. På konferensen deltog ca 200 personer på plats i Stockholm och ytterligare 500 digitalt.

På Partnerskapets årsmöte den 24 oktober togs beslut om att avsluta samverkanspiloten. Samtidigt kom Socialstyrelsen och SKR överens om att arbeta för fortsatt stöd för implementering av kunskapsstödet i olika former.

I strategiska gruppen ingick under året:

- Annika Öquist, enhetschef Socialstyrelsen
- Johanna Kumlin, enhetschef Socialstyrelsen
- Mari Forslund, sektionschef SKR
- Tanja Mårtensson, avdelningschef Region Dalarna (till och med juni)
- Marcus Johansson, samordnare Region Kronoberg (från och med maj)
- Tina Trygg, processledare Storstockholm (från och med september)
- Thomas Jonsland, utredare Socialstyrelsen – föredragande

I operativa gruppen ingick:

- Thomas Jonsland, Socialstyrelsen
- Helena Wiklund, SKR
- Regionala kontaktpersoner i medverkande RSS

Lärdomar:

Arbetet med samverkanspiloten har upplevts som välfungerande och relevant, och kan utifrån det fungera som ett gott exempel på hur kommunerna kan ges stöd för implementering av ett kunskapsstöd och dess rekommendationer, med Partnerskapet som plattform. Inte minst har organiseringen i form av både regionala och lokala kontaktpersoner, specifika för denna samverkanspilot, bidragit till framgång i arbetet.

6 Prioriterade samverkansområden

Under 2024 har arbete bedrivits inom prioriterade samverkansområden:

- Samordning och utveckling av det nationella stödet för individbaserad systematisk uppföljning
- Samordning och utveckling av det nationella stödet för den kommunala hälso- och sjukvården.

STÖD TILL INDIVIDBASERAD SYSTEMATISK UPPFÖLJNING

Bakgrund/problembeskrivning:

- Fokus på evidensbaserad praktik i socialtjänst har tydliggjort behovet av ökad lokal kunskapsutveckling.
- Många aktörer efterlyser stöd till individbaserad systematisk uppföljning i syfte att utveckla lokal kunskap.
- Socialstyrelsen och SKR hade redan före Partnerskapet inlett goda samarbeten kring individbaserad systematisk uppföljning.
- Stöd för individbaserad systematisk uppföljning från såväl nationell till regional nivå, som från regional till lokal nivå, behöver fortsatt utvecklas och förstärkas.
- Förslaget till ny socialtjänstlag, i vilken det skrivs in att verksamheten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet, understryker ytterligare behovet av individbaserad systematisk uppföljning och kunskapsutveckling.

Syfte med samverkan i Partnerskapet:

Syftet är att utveckla utformningen av det nationella stödet, för att stärka den regionala nivåns förmåga att stödja den lokala nivåns kapacitet, att med individbaserad systematisk uppföljning utveckla sin verksamhet.

Detta behöver göras i dialog med den regionala nivån, som kan fånga upp behov och förankra med den lokala nivån så att stöden kommer till nytta.

Mål med arbetet:

- Fler av de regionala stödfunktionerna kan stödja kommuner som vill bedriva lokal individbaserad systematisk uppföljning för att få kunskapsunderlag för verksamhetsutveckling
- Bättre lokal och regional kompetens/resurser kring uppföljning
- Ökad kompetens kring uppföljning kan bidra till bättre upphandling och utformning av verksamhetssystem som stödjer och underlättar uppföljning

- Nationell nivå kan lättare finna pågående arbete med individbaserad systematisk uppföljning och följa upp vissa sådana för ökad nationell kunskap.

I den strategiska gruppen ingår:

- Sirpa Virtanen, chef för socialtjänstens samverkans- och stödstrukturer, Kommunförbundet Västernorrland
- Emelie Printz, samordnare social välfärd, Gävle
- Anna Gund, föreståndare FoU Välfärd Värmland
- Johanna Kumlin, enhetschef, Socialstyrelsen
- Mari Forslund (ersatt Mia Ledwith från nov 2023), sektionschef, SKR

I den operativa gruppen ingår:

- Daniel Örnberg, FoU Socialtjänst, Region Västerbotten
- Anna Jakobsson Lund, Kommunförbundet Västernorrland
- Sheila Zimic, Kommunförbundet Västernorrland
- Karin Tillberg Mattsson, FoU Välfärd Gävleborg
- Jenny Nybom, Socialstyrelsen
- Eva-Britt Lönnback-Yilma, Socialstyrelsen
- Malin Michael, SKR
- Cecilia Karlström, SKR

Nätverket för regionalt stöd till uppföljning och analys, som SKR samordnar, har fungerat som referensgrupp för arbetet genom att ISU-stödet i Partnerskapet är en stående punkt vid nätverksträffarna som sker fyra ggr om året. Då har även Socialstyrelsen medverkat.

Genomförda och planerade aktiviteter 2024:

Under senare delen av 2023 och hittills under 2024 har "operativa" aktiviteter till stöd för ISU framför allt fortsatt inom respektive parts arbete, snarare än inom ramen för Partnerskapets operativa grupp.

Den operativa gruppen har under perioden diskuterat och tagit ställning till om det särskilda samverkansområdet ISU ska avslutas eller etableras enligt rutin för överväganden från Partnerskapets kansli. Då nya socialtjänstlagen ökar kraven på uppföljning behöver såväl SKR och Socialstyrelsen arbeta med denna fråga oavsett om det sker inom Partnerskapet.

Inriktning för operativa gruppen har beslutats bli mer strategiskt och utgå från vad exempelvis läges- och behovsanalyserna och operativa gruppens olika erfarenheter sammantaget visar om kommunernas behov av stöd för ISU.

Vidare att försöka involvera RSS-personer i nätverket för uppföljning och analys mer i det operativa arbetet genom att exempelvis delta i arbetet med att analysera vilka ytterligare kunskapsstöd som behövs och utforma dem.

Tre nya personer har bjudits in till operativa gruppen inför 2025. Dessa är Cornelia Björk, Göteborgsregionen (GR), Anna J Bohlin, Region Västerbotten samt Emanuel Åhlfeldt, Socialstyrelsen.

Beslut vid årsmötet med partnerskapet

Partnerskapet beslutade vid årsmötet 2024 att området Individbaserad systematisk uppföljning behöver fortsatt vara prioriterat inom ramen för Partnerskapet.

PRIORITERAT SAMVERKANSOMRÅDE – KOMMUNALT FINANSIERAD HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Bakgrund/problembeskrivning:

Kommunerna svarar för hälso- och sjukvård för många av de sköraste patienterna. Det gäller främst äldre och multisjuka och personer med stora funktionsnedsättningar. Många av dessa patienter har komplexa hälsoproblem. Flertalet patienter får vården i sitt ordinarie boende.

Socialstyrelsen har tagit fram en åtgärdsplan tillsammans med företrädare för RSS i samverkanspiloten för kommunalt finansierad hälso- och sjukvård. Planen började implementeras i samverkan med SKR och RSS under 2019. Sedan 2020 har arbetet med åtgärdsplanen integrerats med Socialstyrelsens stöd till omställningen till god och nära vård. Därmed har större fokus lagts på stöd till samverkan mellan kommuner och regioner. Under 2023 beslutades om en ny inriktning för gruppen.

Syfte och mål:

Mål: Personer med kommunal hälso- och sjukvård ska få en god vård och omsorg.

Syfte: Den strategiska gruppen ska stödja samverkan mellan RSS, SKR och Socialstyrelsen så att det nationella stödet till kommunalt finansierad hälso- och sjukvård utgår från behov och förutsättningar i verksamheterna, främjar en effektiv resursanvändning och en god vård för patienterna i kommunalt finansierad hälso- och sjukvård.

I strategisk grupp ingår:

- RSS/Göteborgsregionen
- RSS/Kommunal utveckling Jönköpings län
- RSS/Region Sörmland
- RSS/ Region Örebro län
- RSS/Region Östergötland (lämnade under 2024)
- Sveriges kommuner och regioner

- SBU - Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (sedan våren 2024)
- Socialstyrelsen

Genomförda aktiviteter 2024:

Gruppen har träffats regelbundet och diskuterat aktuella frågor kopplat till följande uppdrag:

1. Vara en resurs för arbetet med nationella stöd för omställningen till en god och nära vård.
Gruppen har diskuterat läget i omställningen till god och nära vård och hur den aviserade omläggningen till stöd via statsbidrag kan komma att påverka kommunerna och RSS.
2. Beskriva exempel på hur kommuner organiserar ledning, styrning och samverkan av kommunal hälso- och sjukvård för äldre, respektive personer med funktionshinder och eventuella andra grupper som omfattas av kommunal hälso- och sjukvård.
Gruppen har diskuterat hur man arbetar med ledning och styrning och fått en presentation av Socialstyrelsens arbete med vårdnivåer och vårdformer.
3. Ge exempel på beprövade modeller och redovisa erfarenheter för att främja forskning i kommunal hälso- och sjukvård.
SBU har tillfört gruppen särskild kompetens om forskning om kommunal hälso- och sjukvård. Arbetet behöver fördjupas under kommande år.
4. Överväga om RSS kan medverka till att kunskaper från regionernas system för kunskapsstyrning kommer till nytta i den kommunala hälso- och sjukvården.
Gruppen har diskuterat vilken roll RSS kan spela för att kunskap som tas fram inom regionernas system för kunskapsstyrning kan komma till nytta. Diskussionerna behöver fortsätta för att klargöra vilka andra kanaler som finns och vad som skulle vara en lämplig uppgift för RSS. Gruppen har bland annat reflekterat över om 1177 för vårdgivare svarar mot kommunernas behov och om det finns behov av att RSS gör något därutöver.

Beslut vid årsmötet med Partnerskapet

Hösten 2024 beslutade Partnerskapet att området kommunal hälso- och sjukvård behöver fortsätta vara prioriterat inom ramen för Partnerskapet, men att behovet av vad som ska genomföras i samverkan behöver diskuteras, omformuleras och spetsas till.

7 Inriktning och planering 2025

Möten 2025

Parterna i Partnerskapet kommer att träffas två gånger under 2025 för dialogmöte och årsmöte.

- 27/3
- 21/10 (Årsmöte)

Under kommande år planeras det för fortsatta strategiska dialoger om vad Partnerskapet kan ta för roll i omställningen till ny socialtjänstlag och vad de olika parterna kan bidra med i samverkan utifrån kunskap om kommunernas läge och behov.

Arbete i samverkanspiloter 2025

Inför 2025 finns det inga nya inplanerade samverkanspiloter som pågår eller i dagsläget är planerade.

Prioriterade samverkansområden 2025

Individbaserad systematisk uppföljning:

I och med den nya socialtjänstlagen ökar också kraven på uppföljning och stödet för Individbaserad systematisk uppföljning blir viktigt. Inriktningen för arbetet under 2025 kommer bland annat att utgå från vad resultatet från läges- och behovsanalyserna visar. Vidare vill man involvera RSS-personer i nätverket för uppföljning och analys, att delta i arbetet med att analysera vilka ytterligare kunskapsstöd som behövs och utforma dem.

Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård:

Inom området kommunalt finansierad hälso- och sjukvård fortsätter arbetet i omställningen till god och nära vård under 2025 tillsammans med den strategiska gruppen. Ett fokus för nästkommande år är att fortsätta diskutera hur RSS kan medverka för att den kunskap som tas fram inom regionernas system för kunskapsstyrning ska komma till nytta för kommunerna.

Lokala behov 2025

Under kommande år kommer myndigheterna att återkoppla vilka behov inom barn och unga området de har omhändertagit eller planerar att omhänderta. Det kommer att presenteras på dialogmötet i Partnerskapet under våren tillsammans med om ytterligare behov inom funktionshinderområdet har omhändertagits. I planeringen för 2025 finns även förslag om ett Kunskapsseminarium inom området barn och unga där myndigheterna redan har befintlig kunskap att dela med sig av.

Inom Skadligt bruk och beroende kommer den lokala nivån med stöd av RSS identifiera behov som under året kommer att lämnas över till myndigheterna i enlighet med modellen.

8 Tidigare arbete

Avslutade samverkanspiloter

Forskningsfrågor i socialtjänsten

Samverkan mellan Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE), Statens beredning för medicinsk och social utredning (SBU) och RSS i syfte att identifiera forskningsfrågor för socialtjänsten. Resultatet användes sedan i framtagandet av forskningsagendan för Fortes 10-åriga program för tillämpad välfärdsforskning. Avslutades 2019.

Välfärdsteknologi

Samverkan mellan Myndigheten för delaktighet (MFD), E-hälsomyndigheten (EHM), Socialstyrelsen, RSS samt SKR i syfte att utveckla ett bättre anpassat stöd för implementering av välfärdsteknik i kommunerna. Avslutades bland annat på grund av att samverkanspiloten identifierade flera olika liknande initiativ på nationell nivå med samma syfte. Avslutades 2019.

Illustrera socialtjänstens kunskapsstyrning

Samverkan mellan SKR, RSS och Socialstyrelsen i syfte att gemensamt beskriva och illustrera kunskapsstyrningssystemet för socialtjänsten. Resulterade i ett underlag som beskriver kunskapsstyrning på lokal, regional och nationell nivå. Avslutades 2018.

Individbaserad systematisk uppföljning

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att göra en gapanalys och ta fram förslag på stöd som kan stärka den regionala nivåns kapacitet och förmåga att stötta lokala verksamheter med individbaserad systematisk uppföljning. Omvandlades till prioriterat samverkansområde 2018 (se ovan).

Kommunalt finansierad/bedriven hälso- och sjukvård

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att göra en gapanalys och en åtgärdsplan för att utveckla stödet till den kommunala hälso- och sjukvården. Omvandlades till prioriterat samverkansområde 2019 (se ovan).

Nationella yrkesresor för Socialtjänstens medarbetare

Samverkan mellan SKR, Socialstyrelsen och RSS i syfte att utreda om den regionala yrkesresa som Göteborgsregionen utvecklat för sina kommuner inom området myndighetsutövning för barn och unga går att skala upp. Dels i syfte att möjliggöra för kommuner i hela landet att ta del av den befintliga yrkesresa som redan finns och

dels för att möjliggöra yrkesresor för personal inom fler områden i socialtjänsten. Omvandlades till prioriterat samverkansområde 2020 (se ovan).

Förstudie om eventuell Yrkesresan inom vård och omsorg

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen och SKR i syfte att utreda behov och förutsättningar för en yrkesresa riktad till vård och omsorg. Förstudien avslutades med en rapport som beskrev både behov och förutsättningar för en yrkesresa inom området. Slutsatsen blev dock att kostnad för produktion och förvaltning av en sådan resa blev stor samt att några av de personalgrupper (legitimerad personal i kommunal hälso- och sjukvård) som skulle inrymmas inte prioriterades högst av kommunerna. Styrgruppen för Yrkesresan fattade beslut om att äldreomsorgen och funktionshinderområdet behöves utredas vidare genom ytterligare förstudier. Rapporten är ett utmärkt underlag för fortsatt arbete med dessa förstudier. Avslutades 2021.

Implementering av kunskapsstöd för spelberoende

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten i syfte att utveckla arbetet med spelberoende i Hallands län genom att implementera nationellt framtagna kunskapsstöd och rekommendationer samt att testa en modell för implementering av dessa. Avslutades då samverkanspiloten inte kunde genomföras som planerat med anledning av covid-19. Avslutades 2021.